

Asia: VN/31917/2023

Lausuntopyyntö rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

1. Yleinen kanta lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumiseen

Mikä on yleinen kantanne siihen, että lähisuhdeväkivallan sovittelusta luovuttaisiin pääsääntöisesti?

Erittäin kielteinen

Voitte perustella kantanne edelliseen kysymykseen.

Emme näe ongelma nykykäytännössä. Tänä päivänä jo poliisi ja syyttäjät osaavat tunnistaa ne jutut, jotka aidosti sovitteluun kuuluvat. Sovittelijat ovat hyvin ammattitaitoisia sovittelemaan lähisuhdeväkivallan tapauksia. Asiasta on annettu eri viranomaisille ohjeistuksia ja koulutuksia. Sovittelu on jo vuosia ollut hyvällä tasolla. Sovittelijoiksi on saatu henkilöitä eri ammattialoilta, jota osaamista voidaan käyttää hyväksi jutun laadun mukaisesti. Sovittelijat ovat saaneet koulutusta ja ovat ammattitaitoisia. Vaikka sovittelijat ovat vapaaehtoisia, sovittelutoiminnan taustalla on ammattimainen hallinto, joka omalta osaltaan on takaamassa sovittelun laatua. Esityksessä ei ole tuotu esiin tutkimustietoa tai selvitystä siitä, että nykykäytäntö ei toimisi ja vaatisi muutosta.

Mitkään kansainväliset sopimukset eivät edellytä lähisuhdeväkivallan sovittelun täydellistä kieltämistä.

Mikäli lähisuhdeväkivallan sovittelu kiellettäisiin kokonaan, estyisi sovittelu myös sellaisissa tapauksissa, joissa sovittelusta saataisiin parempi hyöty, kuin rikosprosessista. Läheissuhteen määrittelyn piiriin sisältyy myös sellaisia osapuolia, joissa uhri voi olla tekijän kanssa yhtä tasavertaisessa asemassa, esimerkiksi sisarukset. Aina läheisväkivalta ei kohdistu heikompaan osapuoleen, vaikkakin se usein on näin.

Asian käsitteleminen rikosprosessissa pitää sisällään samanlaisia ongelmia, kuin mitä esityksessä tuodaan esille. Pakottava kontrolli toisen osapuolen taholta voi aiheuttaa sen, että uhri ei uskalla puhua oikeudenkäynnissä mitään, jolloin asian näyttö jää vähäiseksi tai olemattomaksi, eikä rikosvastuu toteudu.

Lakimuutoksessa ehdotetun kieltämisen sijaan lähisuhdeväkivallan sovittelua voitaisiin entisestään kehittää antamalla poliiseille säännöllistä koulutusta ja ohjausta, sekä laatimalla tarkempia kriteerejä sovitteluun ohjaamisesta. Lisäksi läheissuhdeväkivallan sovittelulle voitaisiin asettaa korkeampia laadullisia ja koulutuksellisia vaatimuksia.

2. Vaikutukset

Voitte kertoa kantanne esityksen vaikutusten arvioinnista. Onko esityksellä joitain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole kuvattu?

Sovittelun kieltäminen vie asianomistajalta yhden ulkopuolisen kontaktin pois. Voi käydä niin, ettei asianomistajalla ole tämän jälkeen yhtään parisuhteen ulkopuolista kontaktia. Jos sovittelun sijasta joudutaan oikeudenkäyntiin voi tilanne kotona pahentua ja uusista väkivaltatapauksista ei uskalleta ilmoittaa kenellekään eikä käydä lääkärissä.

3. Lakiehdotuksen 3 a § (henkilösuhteet)

Voitte kommentoida henkilösuhteita, joita lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltö koskisi.

-

4. Lakiehdotuksen 3 a § (rikokset)

Voitte kommentoida rikoksia, joita lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltö koskisi.

Nykyisinkään ei sovitella sellaisia tapauksia, jotka ovat toistuvia tai joissa on aiheutettu vakavia vammoja tai muita vakavia seurauksia. Mikäli katsotaan tarpeelliseksi, nykyinen käytäntö voitaneen kirjata lakiin.

5. Lakiehdotuksen 3 a § (muuta)

Onko teillä muuta kommentoitavaa esitysluonnoksen 3 a §:stä?

-

6. Muuta

Onko teillä muuta kommentoitavaa esitysluonnoksesta?

Esityksessä on laajasti tuotu jo esiin nykyisen sovittelumenettelyn hyvät puolet ja sen, että sovittelumenettely on jo nyt laadukasta.

Lehto Ilpo
Pohjois-Suomen syyttäjäalue